

Arbetslösa och möjligheten till arbete

– hur stor del får arbete under ett år? –

**Arbetslösa inskrivna vid Arbetsförmedlingen
åren 2007-2009**

SAMMANFATTNING	2
1. SYFTE OCH METOD.....	5
2. ANDEL SOM FÅTT ARBETE OCH KONJUNKTURBEROENDET	6
3. SKILLNADEN I ÖVERGÅNGAR TILL ARBETE MELLAN OLIKA GRUPPER	8
3.1 Ålder och kön.....	8
3.2 Utbildningsnivå	9
3.3 Utrikes födda	10
3.4 Arbetslösa med funktionsnedsättning	12
3.5 Många från utsatta grupper får arbete trots svag konjunktur.....	13
3.6 Inskrivningstid.....	14
3.7 Regionala skillnader i möjligheten att finna ett arbete	14

Sammanfattning

Rapporten ger svar på frågan i vilken grad man som arbetslös inskriven vid Arbetsförmedlingen kommer i arbete under ett år. Dessutom belyses hur andelen som får arbete varierar med konjunkturläget och mellan arbetslösa med olika bakgrund. I rapporten studeras övergången till arbete för inskrivna arbetslösa vid Arbetsförmedlingen under perioden 2007 - 2009. Denna period kännetecknas av ovanligt stora förändringar av konjunkturläge och arbetsmarknad och den representerar väl de vitt skilda förutsättningar som kan råda på arbetsmarknaden. Resultaten ger därmed en god vägledning för hur arbetslösas möjligheter att finna arbete kan förändras mellan olika år. Studien bygger på en samkörning av data från Arbetsförmedlingens register med inkomstuppgifter som inhämtats från SCB.

Två av tre gick till arbete under lågkonjunkturåret 2009 Tre av fyra hade arbete under år med starkare konjunktur

Av de inskrivna arbetslösa i början av 2009 fick 65 procent arbete någon gång under året, det vill säga cirka två av tre arbetslösa. Andelen arbetslösa som haft arbete var inte oväntat högre under det konjunkturstarka året 2007, då det var cirka tre fjärdedelar av de arbetslösa som haft ett arbete under året. Andelen var något lägre under 2008 då konjunkturedgången inleddes. De flesta arbetstillfällen som arbetslösa tillträtt under alla de tre åren har funnits inom den privata tjänstesektorn – fler än vad som motsvarar dessa näringars andel av totala sysselsättningen. Det kan förklaras av att den privata tjänstesektorn har genererat många nya arbetstillfällen under perioden på grund av stigande sysselsättning, men beror också på en förhållandevis stor personalomsättning.

Ålder och kön

Sambandet mellan den arbetslöses ålder och övergångsfrekvens till arbete är tydligt. Andelen arbetslösa som fann ett arbete sjönk med stigande ålder under samtliga tre undersökta år. Det resultatet bekräftar att ungdomar har lättare att komma i arbete än äldre som blivit arbetslösa. Detta faktum står inte i något motsatsförhållande till den relativt höga ungdomsarbetslösheten. Ungdomars generellt större chans att finna ett arbete jämfört med äldre arbetslösa oavsett konjunkturläge behöver emellertid nyanseras beroende på att det också finns ungdomar som har mycket svårt att komma ut i arbete. Dessutom är det så att de jobb som många ungdomar får har kort varaktighet, vilket ofta innebär flera återkommande arbetslöshetsperioder.

Den marginella skillnad som finns i övergångar till arbete mellan kvinnor och män tycks i huvudsak vara konjunkturberonde. Kvinnor fann ett arbete i något högre utsträckning än män under 2009, vilket främst är en följd av att lågkonjunkturrens effekter i första hand drabbade manligt dominerade branscher. Under konjunkturstarka 2007, då det gick bättre för industri och byggnadsverksamhet, var förhållandet det omvända, att andelen som haft arbete var högre för män än för kvinnor.

Längre utbildning ökar chansen till arbete

Arbetslösa som saknar gymnasieutbildning visar sig som väntat ha svårare att finna ett arbete än arbetslösa med längre utbildning. De är dessutom mer konjunkturberoende. Av de som hade minst gymnasieutbildning fick drygt två tredjedelar arbete under 2009, mot drygt hälften bland dem som saknade gymnasial utbildning. Resultatet understryker mycket tydligt vikten av att arbetslösa skaffar sig en utbildning som åtminstone ligger på gymnasial nivå för att stärka sin ställning på arbetsmarknaden. Längre utbildning minskar dessutom risken för att bli arbetslös.

Lägre andel utrikes födda fick arbete

Drygt hälften av de inskrivna arbetslösa utrikes födda gick till arbete under 2009. Det kan jämföras med mer än två av tre arbetslösa bland inrikes födda. Utrikes födda hade en betydligt lägre övergångsfrekvens till arbete jämfört med inrikes födda under alla tre åren och deras övergång till arbete är mer konjunkturkänslig än den för inrikes födda. Dessa resultat har säkerligen ett samband med att många av de utrikes födda är på väg in på arbetsmarknaden utan tidigare erfarenhet av arbete i Sverige. Stigande ålder försvårar övergången till arbete mer för utrikes födda än för inrikes födda. Andelen som haft arbete bland utrikes födda i högre åldrar var bland de lägsta uppmätta i undersökningen.

Svårt att få arbete för arbetslösa med funktionsnedsättning

Inskrivna arbetslösa med en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga har betydligt svårare att finna arbete än andra grupper av arbetslösa. Under 2009 uppgick andelen som fick arbete till 53 procent i denna grupp att jämföra med 65 procent i genomsnitt för samtliga inskrivna arbetslösa. Detta tyder på att en funktionsnedsättning medför betydande svårigheter att komma ut i arbete – och det gäller i stort sett oberoende av bakgrundsfaktorer såsom ålder och födelseland.

Många från de svaga grupperna får arbete trots svag konjunktur

Den ekonomiska politikens inriktning på att öka arbetskraftsutbudet har under senare år bidragit till ökat arbetskraftsdeltagandet inte minst bland grupper med en svag ställning på arbetsmarknaden såsom utrikes födda, äldre samt arbetslösa med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga och personer med kort utbildning. Många arbetslösa i dessa grupper är beroende av ett mer eller mindre omfattande stöd från Arbetsförmedlingen för att få arbete. Arbetsförmedlingens stöd bidrar därmed till en viss utjämning av möjligheterna att få arbete. En viktig förutsättning för att nå en lösning på arbetsmarknadssituationen för arbetslösa, inte minst de som tillhör utsatta grupper, är att insatserna har en nära koppling till arbetslivet. Detta understryker vikten av att Arbetsförmedlingens har goda kontakter med arbetsgivare och att de arbetsmarknadspolitiska programmen är väl anpassade till förutsättningarna på arbetsmarknaden.

Övergången till arbete minskar med längre inskrivningstid

Andelen av inskrivna arbetslösa som finner ett arbete minskar med arbetslöshetstidens längd. Sambandet gäller alla de tre åren. Sambandet är dock inte helt linjärt. Andelen som finner ett arbete är högst för dem med de allra kortaste arbetslöshetstiderna och faller fram till inskriv-

ningstider på 6-12 månader, för att sedan sjunka i långsammare takt. Sambandet gäller i stort sett alla grupper, om än i varierande grad.

Skillnader mellan län – näringsstruktur och arbetslöshetens sammansättning

Andelen arbetslösa som fick arbete varierar mellan länen. Den regionala variationen i andelen som fått arbete sammanhänger framför allt med skillnader i arbetslöshetens sammansättning och näringsstrukturen. Övergångsfrekvensen är förhållandevis låg bland annat i storstadslä-
nen, vilket beror på att många av de inskrivna arbetslösa i dessa län tillhör svaga grupper såsom arbetslösa med kort utbildning, funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga och utrikes födda, varav många är nytillträdande. Å andra sidan kan det i län med svagare arbetsmarknad där arbetslösheten generellt är högre finnas en högre andel kvalificerade arbetssökande bland de arbetslösa, vilket underlättar matchningen och leder till att fler arbetslösa får arbete. Näringsstrukturen spelar också en roll. I regioner med många arbetsgivare och med branscher med stor personalomsättning, exempelvis besöksnäringen, är övergångsfrekvensen till arbete ofta hög. Detta kan även gälla för arbetslösa med kort utbildning. Detta är en förklaring till förhållandevis hög övergångsfrekvens i Jämtland och Dalarna.

1. Syfte och metod

Syftet med rapporten är att ge svar på frågan i vilken grad man som arbetslös inskriven vid Arbetsförmedlingen kommer i arbete samt hur andelen som får arbete varierar med konjunkturläget. Vidare belyses skillnader i övergångsfrekvens mellan kvinnor och män, åldersgrupper och utbildningsnivåer, mellan utrikes och inrikes födda och hur det ser ut för arbetslösa med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga samt regionalt. Undersökningen gäller personer som var arbetslösa vid början av vart och ett av åren 2007, 2008 och 2009, vilka vi följer under loppet av respektive år och registrerar vilka som övergått till arbete.¹

Studien bygger på en samkörning av data från Arbetsförmedlingens register med inkomstuppgifter som inhämtats från SCB, vilka i sin tur bygger på uppgifter från arbetsgivare eller egen firma till Skatteverket i form av en kontrolluppgift. Att en person haft en inkomst enligt kontrolluppgiften betyder att personen har haft ett arbete. Om personen har haft flera anställningar hos samma arbetsgivare redovisas det enbart som ett arbete, medan två arbeten betyder att man fått inkomst från två olika arbetsgivare. Det innebär att uppgifter om det totala antalet arbeten under året underskattats. Däremot är precisionen hög när det gäller antalet och andelen arbetslösa som haft åtminstone ett arbete under året. Alla arbeten som arbetslösa haft under ett år ingår förutom de arbeten som finns inom den så kallade "svarta arbetsmarknaden".

Resultaten bygger på individdata från ett stort urval av arbetssökande vid Arbetsförmedlingen för respektive år. Urvalet har gjorts av myndighetens Statistikenhet och baseras på olika gruppers proportion inom ramen för det totala antalet inskrivna vid Arbetsförmedlingen.

Fått arbete enligt kontrolluppgifter respektive enligt AF register

Även i Arbetsförmedlingens register finns uppgifter om personer som lämnat arbetslöshet med orsak av att de fått arbete. Det är emellertid också relativt många som lämnar arbetslöshet av okänd orsak. Vidare registreras inte vissa övergångar till arbete även om de är kända. Det finns t.ex. ett utrymme att arbeta några timmar per vecka inom ramen för den arbetslöshetsdefinition som gäller för Arbetsförmedlingens verksamhetsstatistik. Samkörningen med kontrolluppgifter ger därför säkrare information om övergångar till arbete än Arbetsförmedlingens verksamhetsstatistik.

Under 2009 skedde, enligt Arbetsförmedlingens verksamhetsstatistik, 211 000 övergångar till arbete bland de som vid årets början var inskrivna arbetslösa. Det kan jämföras med 320 000 arbeten enligt SCB, det vill säga en skillnad på mer än 100 000 arbeten med samma metod att mäta övergång till arbete. Enligt Arbetsförmedlingens uppgifter var andelen individer som kom i arbete under året cirka 15 procentenheter lägre än uppgifterna enligt SCB. Det innebär således att Arbetsförmedlingens verksamhetsstatistik underskattar både antalet övergångar till arbete och andelen individer som går till arbete.

¹ Med arbetslösa menas i denna rapport genomgående både personer som öppet arbetslösa och deltagare i program med aktivitetsstöd (totalt inskrivna arbetslösa).

2. Andel som fått arbete och konjunkturberoendet

Analysen belyser övergången till arbete bland arbetslösa inskrivna vid Arbetsförmedlingen under perioden 2007 - 2009. Denna period kännetecknas av ovanligt stora förändringar av konjunktur och arbetsmarknad. Perioden representerar således de vitt skilda förutsättningar som kan råda på arbetsmarknaden mellan olika år. Rapporten ger därmed en god vägledning om arbetslösas möjligheter att finna arbete vid olika arbetsmarknadslägen.

Det första året, 2007, var ett år med stark efterfrågan på arbetskraft. Sysselsättningen uppvisade en ökning som var bland de största som noterats under efterkrigstiden. När året var till ända noterades en ökning på 104 000 personer i åldrarna 16-64 år. År 2008 inleddes starkt, men redan under våren fanns tecken på en försvagning av arbetskraftsefterfrågan. Hösten 2008 kom den internationella finanskrisen och den medförde ett kraftigt ras i efterfrågan på arbetskraft. Sysselsättningsökningen stannade upp under 2008 och vändes i en nedgång under senare delen av året. Finanskrisens stora genomslag på sysselsättningen kom år 2009 då nedgången blev 103 000 personer. Under 2009 var det således mycket kärvt på arbetsmarknaden och följaktligen svårt att finna ett arbete om man var arbetslös.

Två av tre fick arbete 2009 – konjunkturstarka 2007 var det tre av fyra

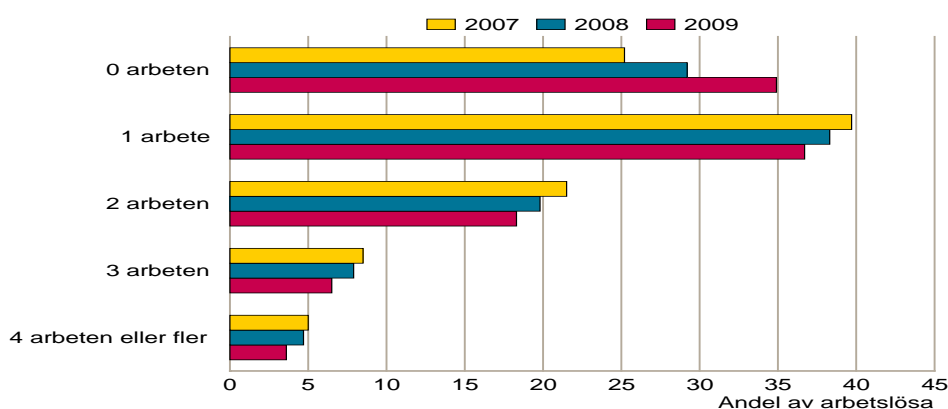
Antalet inskrivna arbetslösa uppgick i början av 2007 till 278 000 och hade i början av 2008 sjunkit till 221 000. Därefter skedde åter en ökning så att antalet arbetslösa vid början av 2009 uppgick till 271 000. Av de inskrivna arbetslösa i början av 2009 fick 65 procent arbete under året, det vill säga cirka två av tre arbetslösa. Det innebär en minskning från det konjunkturstarka året 2007, då 76 procent av de arbetslösa hade haft ett arbete. Under 2008 var andelen med arbete något lägre, 73 procent.

Skillnaden i resultat mellan de tre åren kan synas relativt liten med tanke på att arbetsmarknadsläget försämrades så kraftigt. Som jämförelse kan nämnas att antalet nyanmälda lediga platser vid Arbetsförmedlingen minskade med 51 procent mellan 2007 och 2009, medan antalet som fick arbete minskade med 11 procent. Det kan finnas flera förklaringar till att skillnaden i övergångar till arbete inte är större. En tänkbar förklaring är att arbetslöshetens sammansättning förändrades i samband med konjunkturedgången och kom att bestå av en större andel uppsagda personer med god yrkeserfarenhet och att det är troligt att många av dessa relativt snabbt fann ett nytt arbete. En bidragande faktor till detta var att Arbetsförmedlingen arbetade aktivt med de uppsagda under åren 2008 och 2009 för att möjliggöra en snabb återgång i arbete. Ytterligare en förklaring kan vara Arbetsförmedlingens stöd till personer med en svag ställning på arbetsmarknaden. Denna insats har sannolikt resulterat i att arbetslösa överlag kommit ut i arbete i högre grad än vad de annars skulle ha gjort, vilket totalt sett hållit uppe andelen som kommer ut i arbete. En tredje faktor som kan ha inverkat är att delar av arbetsmarknaden med relativt stor omsättning av arbeten, framför allt vissa privata tjänstenäringsgrupper, klarade sig lindrigare i samband med konjunkturedgången jämfört med mer konjunkturberoende näringsgrupper.

Många hade fler än ett arbete under året

En betydande del av den totala omsättningen av arbeten på arbetsmarknaden utgörs av tidsbegränsade arbeten. För personer som träder in på arbetsmarknaden för första gången är en tillfällig anställning en vanlig ingång. Det förklarar att relativt många bland de arbetslösa i undersökningen har haft fler än ett arbete under ett år. Under konjunkturstarka 2007 hade 35 procent av de arbetslösa mer än ett arbete. Denna andel sjönk sedan till 32 procent under 2008 och till 28 procent under 2009. Se figur 1. Minskningen av antalet tillträdde jobb i samband med försämringen av arbetsmarknadsläget var något större än minskningen av antalet personer som haft arbete.

Figur 1 Inskrivna arbetslösa i början av året fördelade efter antalet tillträdde arbeten. Procent. År 2007, 2008 och 2009.

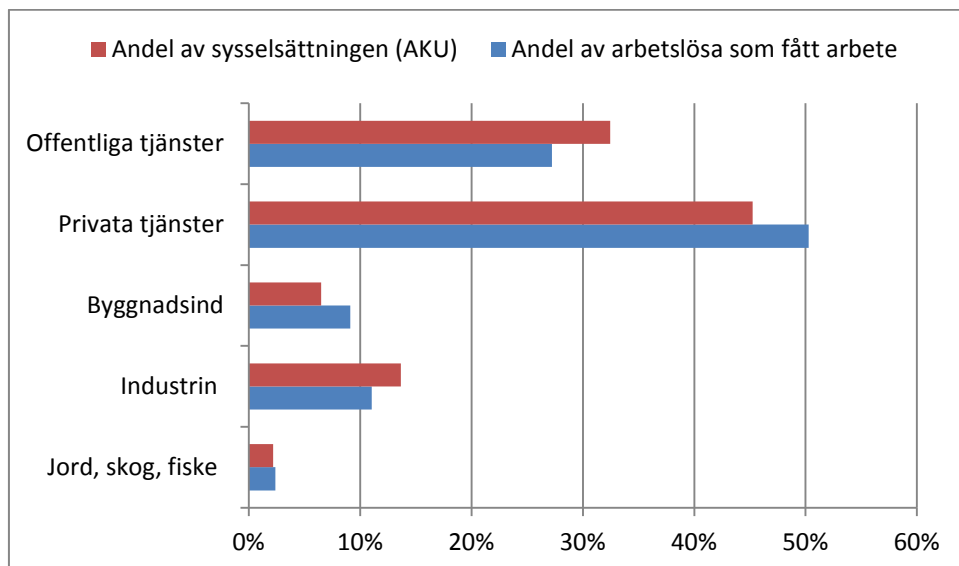

Källa: Arbetsförmedlingen, SCB

Flest arbetslösa fick arbete inom någon av de privata tjänstenäringarna

De flesta arbetstillfällen som arbetslösa tillträtt under åren 2007 - 2009 har funnits inom den privata tjänstesektorn. Under 2009 svarade denna sektor för hälften av de arbeten som inskrivna arbetslösa fick. Det är, som illustreras i figur 2, något mer än sektorns andel av totala sysselsättningen enligt SCB:s arbetskraftsundersökningar (AKU), vilket kan förklaras av att den privata tjänstesektorn har genererat många nya arbetstillfällen under perioden på grund av stigande sysselsättning, men beror också på en förhållandevis stor personalomsättning. Även byggnadsindustrin svarar för en större andel av de arbeten som arbetslösa har fått än av samtliga sysselsatta. Näringsgrenarna industri och offentliga tjänster svarade för en mindre andel av de jobb som tillträtts av inskrivna arbetslösa än dessa näringsgrenas andel av sysselsättningen.

Figur 2 Anställningar som inskrivna arbetslösa tillträtt respektive totala sysselsättningen (AKU), fördelning efter näringsgren. Procent. År 2009.

Källa: Arbetsförmedlingen, SCB

3. Skillnaden i övergångar till arbete mellan olika grupper

3.1 Ålder och kön

Andelen till arbete sjunker med stigande ålder

Undersökningen visar på ett tydligt samband mellan ålder och övergångsfrekvens till ett arbete. Se figur 3. Andelen arbetslösa som fann ett arbete sjönk med stigande ålder under samtliga tre undersökta år. Detta bekräftar iakttagelser från andra undersökningar att ungdomar har lättare att komma i arbete än äldre personer som blivit arbetslösa. Detta faktum står inte i något motsatsförhållande till den relativt höga ungdomsarbetslösheten. Ungdomars generellt större chans att finna ett arbete jämfört med äldre arbetslösa oavsett konjunkturläge behöver emellertid nyanseras beroende på att det också finns ungdomar som har svårt att komma ut i arbete.² Dessutom är det så att många av de jobb som ungdomar får har kort varaktighet, vilket ofta innebär flera återkommande arbetslöshetsperioder.

Samtidigt är det bland ungdomarna som övergången till arbete är mest konjunkturkänslig. Under det svaga året 2009 hade 74 procent av de arbetslösa i åldrarna 20-24 år arbete att jämföra med 84 procent under starka året 2007. Övergången till arbete i åldrarna 60-64 år höll sig i intervallet 55 - 60 procent och uppvisar således en mindre konjunkturkänslighet.

² Ett undantag är inrikes födda män utan gymnasial utbildning där andelen som fick arbete var lägst bland de yngsta (20-24 år)

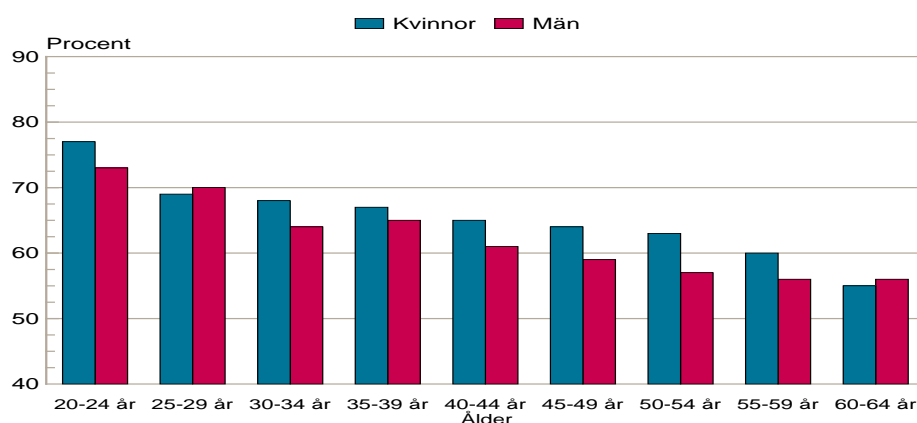
Det stämmer också väl med tidigare erfarenheter att äldre arbetslösa ofta har svårt att snabbt komma ut i arbete oavsett konjunkturläge.

Liten skillnad mellan kvinnor och män

Skillnaden i andelen övergångar till arbete mellan arbetslösa kvinnor och män tycks i huvudsak vara konjunkturberonde. Kvinnor fick i något högre utsträckning än män arbete under 2009, vilket kan förklaras av att lågkonjunkturen främst innebar minskat arbetskraftsbehov inom manligt dominerade branscher såsom industri och byggverksamhet. Tjänstenäringarna, som i högre grad sysselsätter kvinnor, klarade sig bättre under lågkonjunkturen. Under konjunkturstarka 2007, då det gick bättre för industri och byggnadsverksamhet, var förhållandet det omvända, att andelen som haft arbete var högre för män än för kvinnor.

Skillnaden mellan män och kvinnor slår även igenom olika i olika åldrar. Under 2009 var det lättare för kvinnor än för män att få arbete i samtliga åldersklasser utom åldrarna 25-29 år samt 60 år och äldre. Annorlunda var det under 2007, då män hade större chans än kvinnor att finna arbete i samtliga åldersklasser.

Figur 3 Andelen arbetslösa som haft arbete fördelat på ålder och kön. Procent. 2009.

Källa: Arbetsförmedlingen, SCB

3.2 Utbildningsnivå

Tydlig skillnad mellan de som har och de som saknar gymnasieutbildning

Arbetslösa som saknar gymnasieutbildning visar sig som väntat ha svårare att finna ett arbete än arbetslösa med längre utbildning. De är dessutom mer konjunktur känsliga. Under det svaga året 2009 uppgick andelen arbetslösa som haft arbete bland dem utan gymnasial utbildning till 55 procent, att jämföra med 70 procent bland gymnasieutbildade och eftergymnasialt utbildade. Under det starkare året 2007 fick 68 procent arbete bland de ej gymnasieutbildade jämfört med 80 procent av gymnasieutbildade och eftergymnasialt utbildade.

Andelen som fått arbete skiljer sig inte nämnvärt mellan de arbetslösa som är eftergymnasialt utbildade och de med gymnasium som högsta utbildning. En tänkbar förklaring till att andelen inte är högre för de eftergymnasialt utbildade, vilket möjligen var väntat, kan vara att många av dem fick arbete utan att skriva in sig som arbetslösa på Arbetsförmedlingen.

Även om det finns möjligheter för en hel del arbetslösa som saknar gymnasieutbildning att finna arbete under år med stark konjunktur är det uppenbart att många av dem har en mycket utsatt position. Många som inte hittar något jobb riskerar att drabbas av strukturell arbetslöshet, som ofta blir långvarig. Detta understryker vikten av en utbildning som åtminstone ligger på gymnasial nivå för att uppnå en starkare anknytning till arbetsmarknaden. Längre utbildning minskar dessutom risken för att bli arbetslös.

Utbildningsnivåns betydelse minskar med stigande ålder

Andelen som funnit arbete var oavsett ålder högre bland gymnasieutbildade än bland arbetslösa som saknar gymnasieutbildning. Man ser också att stigande ålder är en försvärande faktor för övergång till arbete bland personer på samma utbildningsnivå. I åldrarna över 50 år har emellertid utbildningsnivån mindre betydelse för andelen som gick till arbete än för yngre arbetslösa. En tänkbar förklaring till detta är att många efter 50 års ålder är så etablerade i de branscher och yrken där man har arbetat och förvärvat erfarenhet och/eller utbildat sig till i unga år att utbildningsnivån inte spelar så stor roll.

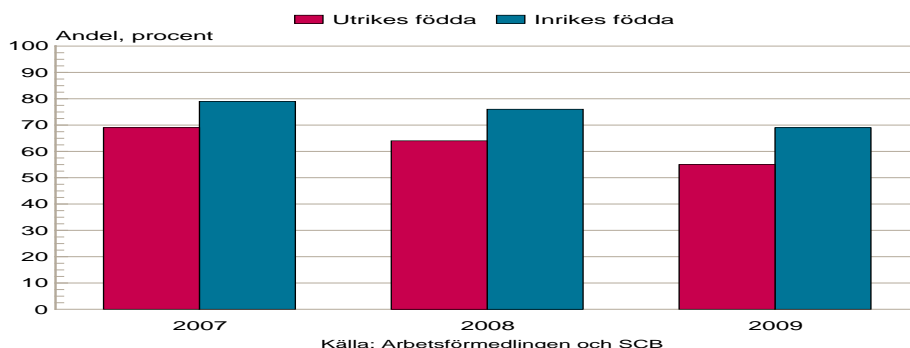
3.3 Utrikes födda

Lägre andel utrikes födda fick arbete

Utrikes födda arbetslösa hade en betydligt lägre övergångsfrekvens till arbete jämfört med inrikes födda under alla åren. Se figur 4. Under 2009 var andelen övergångar till arbete bland utrikes födda arbetslösa 55 procent att jämföra med 69 procent bland inrikes födda. Dessutom är andelen övergångar till arbete mer konjunkturkänslig för utrikesfödda än för inrikes födda. Mellan 2007 och 2009 minskade andelen som fick arbete med 15 procentenheter bland utrikes födda mot 10 procent bland inrikes födda.

Skillnaderna har säkerligen ett samband med att många av de utrikes födda arbetslösa är på väg in på arbetsmarknaden utan tidigare erfarenhet av arbete i Sverige. Deras kontaktnät är i många fall begränsade, vilket gör det svårare för dem att konkurrera om jobben, i synnerhet på en svag arbetsmarknad. Det kan även i en hel del fall vara svårt för arbetsgivarna att värdera utbildningar som de utrikes födda förvärvat i födelselandet. Särskilt konjunktur känsliga är utrikes födda män. Stigande ålder innebär en klart försvärande faktor för möjligheten att finna arbete bland både kvinnor och män som är utrikes födda. Oavsett konjunkturläge låg andelen utrikes födda i högre åldrar som haft arbete bland de lägsta i denna undersökning.

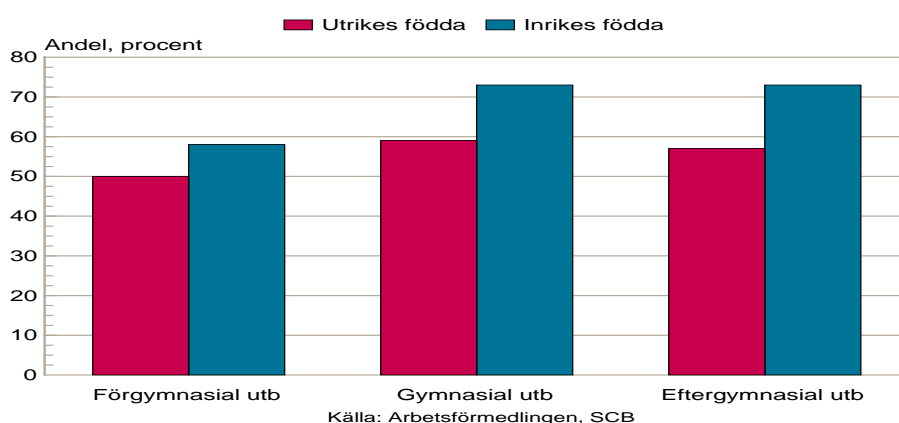
Figur 4 **Andelen inskrivna arbetslösa som haft arbete fördelat på inrikes och utrikes födda.**
Procent. 2007-2009.

Störst skillnad bland de högst utbildade

Oavsett utbildningsnivå är andelen som fått arbete lägre bland utrikes födda arbetslösa än bland inrikes födda. Se figur 5. Särskilt låg är andelen som fick arbete bland utrikes födda som saknar gymnasieutbildning, den uppgick under 2009 till 50 procent att jämföra med 58 procent bland inrikes födda på denna utbildningsnivå. Samtidigt kan noteras att skillnaden i övergångar till arbete mellan olika utbildningsnivåer är mindre bland utrikes födda än bland inrikes födda. Det innebär att skillnaden mellan inrikes födda och utrikes födda stiger med utbildningsnivån. Medan 73 procent av inrikes födda med eftergymnasial utbildning fick arbete under 2009 gällde motsvarande 57 procent av utrikesfödda på samma utbildningsnivå.

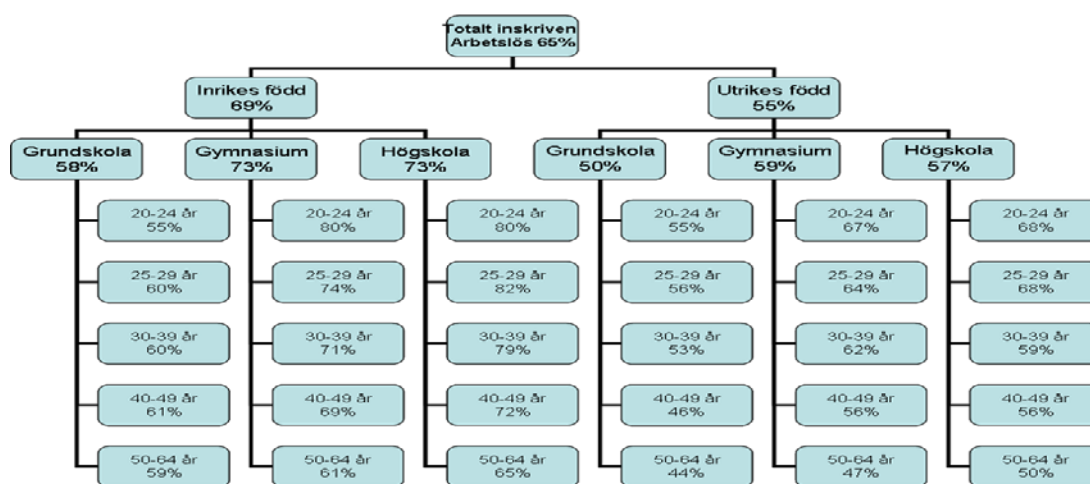
Figur 5 **Andelen inskrivna arbetslösa som haft arbete fördelat på inrikes och utrikes födda och efter utbildningsnivå.** Procent. 2009.

I figur 6 redovisas skillnaden i övergången till arbete mellan utrikes och inrikes födda, med uppdelning efter utbildningsnivå och fördelat efter ålder under 2009. Andelen övergångar till arbete sjunker med stigande ålder bland arbetslösa utrikes födda på samtliga utbildningsni-

våer. Bland dem som saknar gymnasial utbildning sjönk andelen från 55 procent i lägre åldrar till cirka 45 procent i åldrarna över 40 år. Bland inrikes födda på denna utbildningsnivå var övergången också 55 procent bland de yngsta, men något högre (59 – 61 procent) i åldrar över 25 år. För de med utbildning på minst gymnasial nivå sjönk andelen som fick arbete med åldern bland både utrikes födda och inrikes födda om än mer bland utrikes födda.

Figur 6 Andelen inskrivna arbetslösa som haft arbete 2009 fördelade på födelse land, utbildningsnivå och ålder. Procent.

Källa: Arbetsförmedlingen, SCB

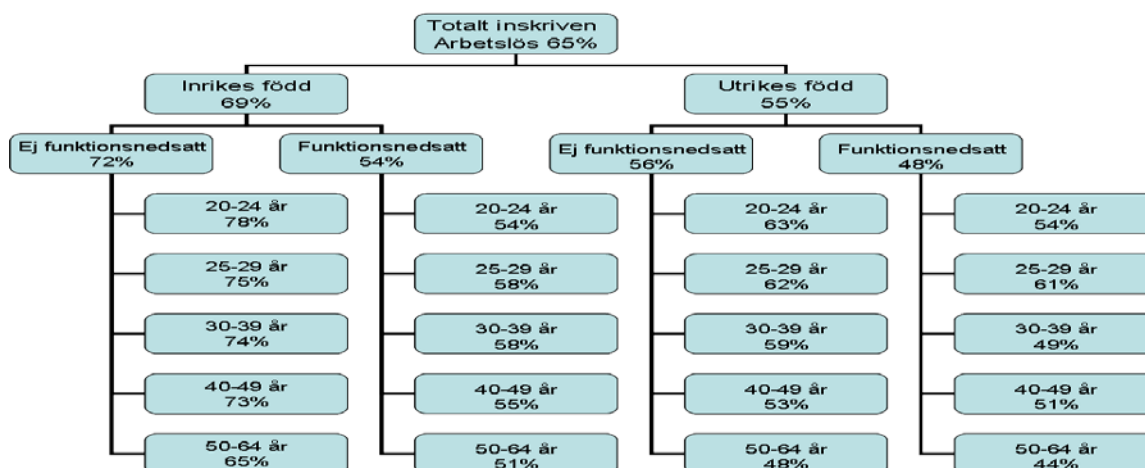
3.4 Arbetslösa med funktionsnedsättning

Inskrivna arbetslösa med en funktionsnedsättning som innebär nedsatt arbetsförmåga har betydligt svårare att finna arbete än andra grupper av arbetslösa. Under 2009 uppgick andelen som fick arbete till 53 procent i denna grupp att jämföra med 65 procent i genomsnitt för samtliga inskrivna arbetslösa. Möjligheten att komma ut i arbete sjunker ytterligare, dock inte så mycket, om den arbetslöse med funktionsnedsättning är utrikes född. Åldern har marginell betydelse för skillnaden mellan arbetslösa med funktionsnedsättning och övriga arbetslösa. Detta tyder på att en funktionsnedsättning medför betydande svårigheter att komma ut i arbete i stort sett oberoende av bakgrundsfaktorer såsom födelse land och ålder. Se figur 7.

En faktor som förbättrar möjligheten för arbetslösa med funktionsnedsättning att komma i arbete är att Arbetsförmedlingen kan göra särskilda sysselsättningskapande insatser för denna grupp av arbetslösa. Det finns dels olika former av subventionerade arbeten som riktar sig till arbetslösa med funktionsnedsättning, till exempel anställningar med lönebidrag och trygghetsanställningar, dels kan Arbetsförmedlingen underlätta övergång till osubvention-

erade arbeten med bidrag till bl.a. arbetstekniska hjälpmedel och personligt biträde på arbetsplatsen.

Figur 7 **Andelen inskrivna arbetslösa som haft arbete 2009 fördelade på födelseland, funktionsnedsättning och ålder. Procent**

Källa: Arbetsförmedlingen, SCB

3.5 Många från utsatta grupper får arbete trots svag konjunktur

Den ekonomiska politiken har under senare år haft som ett mål öka arbetskraftsutbudet. Detta har uppnåtts i den meningen att arbetskraftsdeltagandet har höjts inte minst bland grupper som har en svag ställning på arbetsmarknaden såsom utrikes födda, äldre samt arbetslösa med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga och personer med kort utbildning.

Många arbetslösa i dessa grupper är beroende av ett mer eller mindre omfattande stöd från Arbetsförmedlingen för att få arbete. Arbetsförmedlingens stöd bidrar därmed till en viss utjämning av möjligheterna att få arbete. Det gäller särskilt under ett svagt konjunkturår som 2009. En viktig förutsättning för att nå en lösning på arbetsmarknadssituationen för arbetslösa, inte minst de som tillhör svaga grupper, är att insatserna har en nära koppling till arbetslivet. Detta understryker vikten av att Arbetsförmedlingens har goda kontakter med arbetsgivare och att de arbetsmarknadspolitiska programmen är väl anpassade till förutsättningarna på arbetsmarknaden.

3.6 Inskrivningstid

Övergången till arbete minskar med längre inskrivningstid

Andelen av inskrivna arbetslösa som finner ett arbete minskar med arbetslöshetstidens längd. Det illustreras i tabell 1, där de arbetslösa 2009 delats upp i olika intervall efter den arbetslöshetstid de hade vid årets början, från under en månads arbetslöshet till en arbetslöshetstid på över tre år. Sambandet är dock inte helt linjärt. Andelen som finner ett arbete är högst för dem med de allra kortaste arbetslöshetstiderna och faller fram till inskrivningstider på 6-12 månader, för att sedan sjunka i långsammare takt. Ett undantag är dock arbetslösa med funktionsnedsättning, som uppvisar lika låg andel till arbete i stort sett oberoende av inskrivningstid.

Tabell 1 Andelen av inskrivna arbetslösa som fått arbete 2009 fördelat på inskrivningstid. Procent.

Inskrivningstid	Totalt	Kvinnor	Män	Inrikes födda	Utrikes födda	Funktionsnedsättning
<1 mån	86	85	86	88	76	48
1-3 mån	74	73	74	78	62	54
3-6 mån	65	68	62	69	54	55
6-12 mån	58	62	55	63	49	55
1-2 år	57	60	55	62	50	53
2-3 år	56	60	51	60	47	51
>3 år	54	59	50	57	49	52
Totalt	65	66	64	69	55	53

Källa: Arbetsförmedlingen, SCB

3.7 Regionala skillnader i möjligheten att finna ett arbete

Skillnader mellan län – näringsstruktur och arbetslöshetens sammansättning

Andelen arbetslösa som fick arbete varierar mellan länen. Under 2009 då riksgenomsnittet var 65 procent varierade andelen övergångar från 74 procent i Jämtland till 60 procent i Södermanland och Östergötland. Under 2007 var andelen övergångar högst i Dalarna med 83 procent och lägst i Stockholm, Södermanland och Östergötland med 72 procent. Nedgången i andelen som fick arbete mellan 2007 och 2009 i samband med konjunktturnedgången gäller samtliga län. Kraftigast var nedgången industritäta regioner. Se tabell 2a och 2b.

Det tycks inte finnas något samband mellan variationen i de inskrivna arbetslösas övergångsfrekvens till arbete och bilden av de regionala skillnaderna på arbetsmarknaden i stort. Andelen arbetslösa som fått arbete är lägre i många län med förhållandevis hög sysselsättning än i

län med lägre sysselsättning. Den regionala variationen i andelen som fått arbete sammanhänger snarare med skillnader i arbetslöshetens sammansättning och näringsstrukturen.

Den förhållandevis låga övergångsfrekvensen i storstadslänen beror alltså inte på att det är svårare för arbetssökande generellt sett att finna arbete där. Det är tvärtom lättare. I storstadsområdena är efterfrågan på arbetskraft störst, vilket visar sig genom en hög sysselsättningsgrad. Många arbetssökande i storstadsregionerna hinner därför få arbete utan att bli inskrivna som arbetslösa vid Arbetsförmedlingen. Detta medför i sin tur att en förhållandevis stor del av de inskrivna arbetslösa i storstadslänen utgörs av svaga grupper som arbetslösa med kort utbildning, funktionsnedsättning och utrikes födda, varav många är nytillträdande, vilket är en väsentlig förklaring till den förhållandevis låga andelen arbetslösa som får arbete i dessa län. Samtidigt kan det i län där arbetslösheten generellt är högre finnas en större andel kvalificerade personer bland de arbetslösa, vilket underlättar matchningen och leder till att fler av arbetslösa får arbete.

Skillnaderna i andelen svaga respektive mer kvalificerade grupper av arbetslösa förklarar dock långtifrån hela variationen mellan länen i andelen som får arbete. Också inom grupperna finns, som framgår av tabellerna 2a och 2b, en variation mellan länen. Till exempel är skillnaden mellan de utrikes föddas och inrikes föddas övergång till arbete mindre i Jönköping och Värmland än i många andra län.

Näringsstrukturen spelar också en roll. I regioner med många arbetsgivare och med branscher med stor personalomsättning, exempelvis besöksnäringen, är övergångsfrekvensen till arbete ofta hög. Detta kan även gälla för arbetslösa med kort utbildning. Detta är en förklaring till den höga övergångsfrekvensen i Jämtland och Dalarna. En liknande situation gäller län med många mindre industriföretag, som Jönköping, Kronoberg och Kalmar, åtminstone under konjunkturstarka år. I de större städerna är inslaget av arbeten med höga utbildningskrav större medan konkurrensen om det begränsade antalet jobb på lägre utbildningsnivå kan vara hård, vilket begränsar övergångarna till arbete bland inskrivna arbetslösa.

Tabell 2a

Andel av de arbetslösa som haft arbete länsvis. Procent. 2007-2009.

Län	Totalt			Inrikes födda			Utrikesfödda		
	2007	2008	2009	2007	2008	2009	2007	2008	2009
Stockholm	72	69	63	75	72	69	68	65	55
Uppsala	79	73	67	79	76	70	78	67	59
Södermanland	72	68	60	73	70	64	70	62	47
Östergötland	72	67	60	75	71	63	63	57	48
Jönköping	78	73	67	80	75	69	73	68	61
Kronoberg	82	76	64	83	78	72	79	71	47
Kalmar	82	78	71	82	79	75	79	77	55
Gotland	77	81	73	79	82	74	62	75	61
Blekinge	81	75	64	81	78	67	79	65	51
Skåne	74	70	63	78	74	67	65	61	52
Halland	77	79	66	78	78	70	71	79	56
Västra Götaland	74	71	63	78	75	67	66	63	54
Värmland	81	78	69	82	79	69	77	70	65
Örebro	75	69	61	78	77	67	67	54	47
Västmanland	76	70	64	79	72	67	64	66	53
Dalarna	83	81	69	83	82	72	76	71	54
Gävleborg	80	78	70	81	80	72	68	64	57
Västernorrland	79	75	72	80	77	74	74	64	64
Jämtland	82	80	74	83	81	76	77	69	59
Västerbotten	82	80	72	84	82	75	75	72	57
Norrbottnen	82	79	72	83	80	73	77	69	60
Riket	76	73	65	79	76	69	69	64	54

Källa: Arbetsförmedlingen, SCB

Tabell 2b

Andel av de arbetslösa som haft arbete länsvis. Procent. 2007-2009.

Län	Personer med funktionsnedsättning			Förgymnasial utbildning			50-64 år		
	2007	2008	2009	2007	2008	2009	2007	2008	2009
Stockholm	59	62	55	62	59	52	63	61	52
Uppsala	62	59	59	69	66	57	76	69	57
Södermanland	53	56	46	65	59	46	64	62	56
Östergötland	68	54	49	60	59	53	52	58	52
Jönköping	69	60	53	73	66	53	71	71	61
Kronoberg	76	71	59	69	64	54	76	72	61
Kalmar	67	74	58	77	70	63	73	77	70
Gotland	72	61	62	67	71	69	70	75	73
Blekinge	74	67	54	74	66	52	69	75	56
Skåne	63	60	51	66	62	54	66	65	55
Halland	70	70	48	69	71	57	63	72	56
Västra Götaland	61	60	50	67	63	51	67	68	56
Värmland	71	70	55	77	72	61	82	79	63
Örebro	69	60	47	64	55	49	69	69	50
Västmanland	64	58	50	68	55	52	65	71	54
Dalarna	66	67	53	76	75	59	81	76	64
Gävleborg	70	71	56	68	70	58	72	75	65
Västernorrland	70	64	53	72	68	66	70	70	66
Jämtland	68	79	62	76	71	61	76	80	68
Västerbotten	72	69	52	75	71	63	77	74	65
Norrbottn	69	71	54	72	71	62	75	77	66
Riket	64	63	53	68	64	55	69	68	58

Källa: Arbetsförmedlingen, SCB

Promemorian har författats av Bengt Härshammar och Torbjörn Israelsson på Analysavdelningen, Utredningsenheten, sektion Stockholm. Underlag och en tidigare version har tagits fram av Agneta Tjernström, samma enhet, sektion Nord.